Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije:
Utemeljiteljske figure

MILOVAN GAVAZZI (1895-1992): IZMEĐU POVIJESTI, ARHIVA I SJEĆANJA

Povodom 35. godišnjice smrti

Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije: Utemeljiteljske figure

Prvi kolokvij:

MILOVAN GAVAZZI (1895-1992): IZMEĐU POVIJESTI, ARHIVA I SJEĆANJA

Organizacijski odbor:

Prof. dr. sc. Tihana Petrović Leš

Izv. prof. dr. sc. Tihana Rubić

Ivan Grkeš

Institucije organizatori:

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatsko etnološko društvo

Etnografski muzej, Zagreb

Prijelom i grafička obrada:

Sandra Radić

Fotografija:

Portret Milovana Gavazzija, Dokumentacija Etnografskog muzeja (inv. oznaka: N-955)

DOI: 10.17234/gavazzi2026

Čuvaonica Etnografskog muzeja, Kačićeva 9/2, Zagreb

U Zagrebu, 26. studenog 2026. godine.

ODSJEK ZA ETNOLOGIJU I KULTURNU ANTROPOLOGIJU 1927. – 2027.

ETNOGRAFSKI MUZEJ ZAGREB

UVODNA RIJEČ

Milovan Gavazzi kao utemeljiteljska figura u povijesti etnologije i kulturne antropologije

Dobro došli na prvi *Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije*. Kolokvij se odvija u organizaciji Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskog etnološkog društva i Etnografskog muzeja.

Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije koji bi tematizirao i promišljao **utemeljiteljske figure**, pokrećemo povodom visoke godišnjice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – **100 godina kontinuirane sveučilišne nastave etnologije**!

Prvi kolokvij posvećen je znanstvenom i intelektualnom doprinosu etnologa i sveučilišnog profesora **Milovana Gavazzija** (1895-1992) hrvatskoj etnologiji i kulturnoj antropologiji. Trideset peta obljetnica Gavazzijeve smrti, povod je za predstavljanje novijih pristupa i istraživanja domaćoj i stručnoj javnosti, koji naglasak stavljaju na različite aspekte Gavazzijeva znanstveno-istraživačkog, muzeološkog, intelektualnog i nastavničkog rada. Pritom Gavazzijevo mjesto u povijesti discipline razmatramo polazeći od triju analitičkih čvorišta: povijesne naracije, sjećanja i arhivske građe, prilikom čega se naglasak stavlja na njihovu međusobnu isprepletenost, ali se i otvara prostor za moguća proturječja i razmimoilaženja.

Format kolokvija omogućuje da se utemeljiteljskim figurama pristupi iz različitih istraživačkih, interdisciplinarnih i međustrukovnih polazišta: od muzeologije, arhivistike, povijesti, povijesti znanosti do etnologije i kulturne antropologije. U tom smislu, ovaj kolokvij zamišljen je kao prvi u nizu interdisciplinarnih i međustrukovnih razgovora o različitim temama iz povijesti hrvatske etnologije i kulturne antropologije, namijenjen popularizaciji povijesti discipline, poticanju interdisciplinarnog dijaloga te predstavljanju novijih istraživanja.

S poštovanjem,

Organizacijski odbor

PROGRAM

Lokacija:
Čuvaonica Etnografskog muzeja, Kačićeva 9/2, Zagreb

9:45 - 10:00 Okupljanje sudionika

10:00 - 10:15 Uvodna riječ

10:15 Prva sesija

Ivan Grkeš: *Od Bulata do Gavazzija: prvih nekoliko turbulentnih godina Katedre za etnologiju i etnografiju*

Prof. dr. sc. Milana Černelić: *Sjećanja i osvrt na suradnju s profesorom Milovanom Gavazzijem*

Dr. sc. Aida Brenko: *Milovan Gavazzi i Etnografski muzej u Zagrebu: između teorije i muzejske prakse*

11:45 - 12:30 Prigodni domjenak

12:30 Druga sesija

Prof. dr. sc. Žarka Vujić i prof. dr. sc. Tihana Petrović Leš: *Etnološka muzeologija Milovana Gavazzija kao trag muzeološkog mišljenja i oblikovanja sjećanja*

Matija Dronjić: *Fotografski opus Milovana Gavazzija iz Negativoteke Etnografskog muzeja*

13:30 Završna diskusija

SAŽECI IZLAGANJA

IVAN GRKEŠ

Od Bulata do Gavazzija: prvih nekoliko turbulentnih godina Katedre za etnologiju i etnografiju

Kraće razdoblje institucionalizacije etnologije na zagrebačkom Filozofskom fakultetu (1925-1927) do sada nije bilo predmetom znanstvenog istraživanja, zbog čega se stječe dojam da se radilo o neproblematičnoj kadrovskoj promjeni unutar novouspostavljene Katedre za etnologiju i etnografiju. Kratkotrajna stanka u održavanju studija etnologije, nastala umirovljenjem prvog profesora Petra Bulata 1926. godine, tako se dokida se dolaskom mladog tridesetdvogodišnjeg kustosa Etnografskog muzeja, Milovana Gavazzija, na čelo Katedre, koji iznova uspostavlja nastavnu i znanstvenu djelatnost. Rad na arhivskoj građi koja obuhvaća navedeno razdoblje pruža, međutim, jednu sasvim drugu dimenziju u ovu epizodu. Povijest discipline u njoj postaje obilježena unutarnjim ideološkim sukobima među akterima te sveopćom politizacijom znanosti i društva u međuraću koji rezultiraju suprotstavljenim vizijama etnologije. U radu se, polazeći od recentnih pristupa u okviru područja povijesti etnologije i kulturne antropologije, naglasak stavlja na interakciju i djelovanja različitih aktera i grupa, čime će se pokazati kako proces uvođenja nove paradigme u hrvatskoj etnologiji, a samim time i kadrovskih promjena na studiju etnologije, nije tekao glatko: već je bio rezultat pregovaranja, kolidiranja i translacije interesa među različitim akterima i grupama. Navedena promjene u predavanju će se prikazati kroz dvije ličnosti i njihove suprotstavljene poglede na etnologiju: Petra Bulata i Milovana Gavazzija.

Prof. dr. sc. MILANA ČERNELIĆ

Sjećanja i osvrt na suradnju s profesorom Milovanom Gavazzijem

U izlaganju ću se kroz svojevrsni vremeplov osvrnuti na suradnju koja je započela još u mojim završnim godinama studija etnologije na projektu profesora Gavazzija „Seljačke obiteljske zadruge. Izvorna građa za 19. i 20. stoljeće." Ta se suradnja nastavila te je većina mojih arhiviranih istraživanja obiteljskih zadruga kasnije objavljena, prvo 1992. godine u 2. svesku publikacije izvornih istraživanja pojedinačnih zadruga, u oblikovanju kojega sam sudjelovala i kao suurednica. Paralelno s tom suradnjom tekla je i suradnja na izradi mojega magistarskog rada, za koji mi je profesor Gavazzi svojim pronicljivim uvidom u etnokulturne procese na području jugoistočne Europe dao određene istraživačke smjernice na koje ću se ukratko osvrnuti. U narednim godinama kroz tu suradnju oblikovali su se i produbili i moji budući znastvenoistraživački interesi.

Dr. sc. AIDA BRENKO

Milovan Gavazzi i Etnografski muzej u Zagrebu: između teorije i muzejske prakse

Milovan Gavazzi bio je kustos u Etnografskome muzeju u Zagrebu od 1922. do 1927., a od 1939. do 1941. godine i ravnatelj pa je dio svojih teorijskih postavki temeljio i na poznavanju muzejskoga fundusa. Etnografski muzej imao je ključnu ulogu u formativnom razdoblju hrvatske etnologije 1920-ih i 1930-ih godina, kao mjesto za primjenu novih, modernih znanstvenih metoda koje je Gavazzi razvijao pod utjecajem poljske i češke etnološke škole, osobito Kazimira Moszynskog. Godine 1927. Gavazzi prelazi na Filozofski fakultet gdje je utemeljio studij etnologije, a Etnografski muzej postaje njegova nastavna i praktična baza. Generacije studenata dolazile su u Muzej učiti o predmetima, obradi građe i kartografiranju. Gavazzi je tako osigurao Muzeju kontinuitet između teorijske znanosti i prakse. U izlaganju će se analizirati kako su njegove ideje utjecale na stručno-teorijski rad u Muzeju, osobito u području terenskoga istraživanja, klasifikacije predmeta, organizacije zbirki, kao i interpretacije i reprezentacije predmeta u stalnim postavima.

Prof. dr. sc. ŽARKA VUJIĆ i
prof. dr. sc. TIHANA PETROVIĆ LEŠ

Etnološka muzeologija Milovana Gavazzija kao trag muzeološkog mišljenja i oblikovanja sjećanja

Filozofski fakultet u Zagrebu svojim je djelovanjem generirao niz baštinskih fondova – arhivskih, knjižničnih, predmetnih itd. U okviru zaštićenog fakultetskog arhiva proglašenog kulturnim dobrom 2025. godine, dotično Zbirke Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, u ostavštini muzikologa i diplomata Zlatka Stahuljaka, sačuvana je bilježnica u kojoj je bilježio predavanja ili se pripremao za ispit iz kolegija *Etnološka muzeologija* Milovana Gavazzija. Ona nam je građa na temelju koje je provedena analiza načina na koji je profesor koncipirao kolegij, sadržaje koje je obuhvatio i literaturu kojom se pritom koristio.

Sam kolegij uspostavljen je početkom 1950-ih, ubrzo nakon što je u akademskoj godini 1950./51. Zdenko Vojnović počeo predavati *Muzeologiju* na Odsjeku za povijest umjetnosti. Od velike je važnosti za disciplinu činjenica da se u tom trenutku smatralo potrebnim uspostaviti posebnu, etnološku muzeologiju, na srodnom humanističkom odsjeku. Ona će, međutim, biti kratka vijeka, jer će se ubrzo zaključiti da je kolegij muzeologije uspostavljen na Odsjeku za povijest umjetnosti dovoljan za studente različitih disciplina.

Sačuvana bilježnica pritom nije samo izvor za rekonstrukciju jednoga kolegija. Kao baštinski predmet ona svjedoči i o svojem stvaratelju, vremenu u kojem je nastala i društvenom kontekstu kojem je pripadala. U ovoj ćemo prilici, međutim, pozornost usmjeriti na profesora Gavazzija, njegovo koncipiranje muzeologije te na odnos između muzeologije i etnologije, a koji se iz te koncepcije može iščitati. Istodobno ćemo pokazati kako jedan naizgled mali i osobni arhivski trag omogućuje ponovno otvaranje pitanja o Gavazzijevu muzeološkom mišljenju. Takvo ponovno čitanje sačuvanoga baštinskog predmeta ujedno je i jedan od načina na koji se obnavlja i održava sjećanje na velikoga znanstvenika i profesora i njegovo djelovanje.

Matija Dronjić

Fotografski opus Milovana Gavazzija iz Negativoteke Etnografskog muzeja

Izlaganje će predstaviti fotografski opus Milovana Gavazzija koji se čuva u Negativoteci Etnografskog muzeja, nastao u periodu između 1923. i 1941. godine. Polazeći od muzejske dokumentacije i dostupne građe, razmotrit će se sadržajne, vremenske i prostorne odrednice Gavazzijevih snimaka, kao i njihova povezanost s njegovim etnološkim istraživanjima i djelovanjem u Etnografskom muzeju. Posebna će se pozornost posvetiti negativu kao izvornome dokumentacijskom nositelju, pitanjima atribucije, obrade i zaštite te digitalizaciji i daljnjoj interpretaciji ovoga vrijednog dijela muzejske audiovizualne baštine. Gavazzijeve fotografije sagledat će se kao važan izvor za proučavanje tradicijske kulture, povijesti hrvatske etnologije i razvoja muzejske dokumentacijske prakse.

BIOGRAFIJE IZLAGAČA

Ivan Grkeš

Ivan Grkeš je asistent na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Istraživački se bavi temama iz povijesti znanosti, historijske antropologije i arhivske etnografije. U užem smislu bavi se međuratnom poviješću hrvatske etnologije i kulturne antropologije.

Prof. dr. sc. Milana Černelić

Prof. dr. sc. Milana Černelić umirovljena je profesorica s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Bila je voditeljica dva veća i nekoliko manjih projekata te suradnica na dva međunarodna znanstvena projekta. Objavila je preko 130 znanstvenih i stručnih radova u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima radova, četiri autorske knjige i jednu koautorsku. Uredila je 10 knjiga. Glavna je urednica tri znanstvene monografije. Dobitnica je 8 nagrada, od toga četiri međunarodne među kojima je nagrada za životno djelo 2017. godine HED-a i nagrada „Dr. Josip Andrić" Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji za doprinos hrvatskoj kulturi za 2019. godinu.

Dr. sc. Aida Brenko

Dr. sc. Aida Brenko je diplomirala etnologiju i polonistiku 1984. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje je 1996. i magistrirala, a 2024. doktorirala. Od 1988. do 2025. godine radila je u Etnografskom muzeju kao voditeljica nekoliko tekstilnih zbirki i zbirke predmeta narodne medicine. Područja njezina interesa su antropologija tekstila, povijest muzeja te antropologija medicine. Autorica je brojnih stručnih i znanstvenih radova kao i izložbi za koje je dobila nagrade i priznanja struke.

Prof. dr. sc. Žarka Vujić

Prof. dr. sc. Žarka Vujić redovita je profesorica u miru koja je više od tri desetljeća sudjelovala u izvođenju nastave iz muzeoloških kolegija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Dobitnica je Godišnje nagrade Alice Wertheimer-Baletić za 2025. godinu. Njezin znanstveni i stručni rad obuhvaća muzeologiju i povijest i sociologiju umjetnosti, s osobitim interesom za muzejske zbirke, sabiranje i stvarenje hrvatskih slikarica. Autorica je brojnih znanstvenih i stručnih radova te autorica i urednica knjiga *Izvori muzeja u Hrvatskoj* (2008.), *Salon Ullrich o stotoj obljetnici* (2010.) i *Istraživanje korisnika baštine* (2014.). Koncipirala je više od trideset muzejskih i galerijskih izložbi.

Prof. dr. sc. Tihana Petrović Leš

Prof. dr. sc. Tihana Petrović Leš redovita je profesorica Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U znanstvenom i nastavnom radu posvetila se istraživanjima povijesti hrvatske etnologije i kulturne antropologije, antropologije tekstila, kućne industrije i nematerijalne baštine (hrvatsko čipkarstvo). Među brojnim radovima ističu se knjige *Lepoglavsko čipkarstvo* (2008), *Znanost i svjetonazor Etnologija i prosvjetna politika Banovine Hrvatske 1939.-1941.* (u suautorstvu sa Suzanom Leček, 2010), *Mjesta sjećanja: Sv. Rok i Lovinac* (2022).

Matija Dronjić

Matija Dronjić diplomirao je arheologiju i etnologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a od 2012. zaposlen je u Etnografskom muzeju na radnom mjestu kustosa. Voditelj je Audiovizualnih fondova i Zbirke audiovizualne opreme te suvoditelj Zbirke razglednica i čestitki. Autor je više od trideset stručnih radova, knjiga, izložbenih kataloga i drugih publikacija, aktivni sudionik mnogih domaćih i međunarodnih istraživačkih i izložbenih projekata. U svom se radu bavi odnosom tradicije i suvremenosti, nematerijalnom kulturnom baštinom, etnografskom baštinom i njezinom digitalizacijom, interpretacijom te dostupnošću muzejske građe. Trenutno obnaša dužnost tajnika ICOM-a Hrvatska i ICOM-ove regionalne alijanse za Jugoistočnu Europu (ICOM SEE).

Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije:
Utemeljiteljske figure

MILOVAN GAVAZZI (1895–1992): IZMEĐU POVIJESTI, ARHIVA I SJEĆANJA

Povodom 35. godišnjice smrti

26.11.2026.
u 10:00 sati

Čuvaonica Etnografskog muzeja
Kačićeva 9/2, Zagreb

PROGRAM

ODSJEK ZA ETNOLOGIJU
I KULTURNU ANTROPOLOGIJU
1927. – 2027.

ETNOGRAFSKI MUZEJ ZAGREB

Pozivamo Vas na
Kolokvij iz povijesti etnologije i kulturne antropologije:
Utemeljiteljske figure
MILOVAN GAVAZZI (1895–1992):
IZMEĐU POVIJESTI, ARHIVA I SJEĆANJA
Povodom 35. godišnjice smrti
u četvrtak, 26. studenog 2026.
u prostorijama Čuvaonice Etnografskog muzeja, Kačićeva 9/2, Zagreb.
Srdačno ste pozvani!
100
ODSJEK ZA ETNOLOGIJU
I KULTURNU ANTROPOLOGIJU
1927. – 2027.
150
ETNOGRAFSKI
MUZEJ ZAGREB

ODSJEK ZA ETNOLOGIJU
I KULTURNU ANTROPOLOGIJU
1927. – 2027.

